

Pinocchio

UNA MIRADA ACTUAL PARA TODOS LOS PÚBLICOS **A PARTIR DE 6 AÑOS**

teatro
gorakada

SUBVENCIONAN

Bizkaia
foru aldundia
diputación foral

COLABORAN

topic.

HARROBIA

Wider-Ökonomisches Theater
Kulturverein Theaterhaus Datteln
Center for Innovation in Production
Theater in Witten Datteln

MEMBRO DE ESKENA

ESKENA
Landesbühnenensemble Datteln

**FETEN
2020**

**premio
MEJOR DIRECCIÓN**

WWW.GORAKADA.COM

Zergatik Pinocchioren Abenturak?

Pinocchioren Abenturak testu zoragarria da. Pinocchio ez da printze baten istorioa. Egurrezko zati baten istorioa da (gure, bertsioan, burdinazko zati batena). Hala, maitagarrien ipuina atzekoz aurrera jartzen da. Maitagarrien ipuinen, fabulen eta nobela pikareskoen arteko nahasketa zirrargarri bat lortzen da. Magia ez eze errealismoa ere badu, sinbolikoa eta literala da, ipuin bat bezain biguna eta bizitza bezain gogorra. Klasikoa eta modernoa.

Diotenez, ez ditugu klasikoak irakurtzen, klasikoek irakurtzen gaituzte gu. Bakoitzak barruan daraman hori ikusten du klasikoetan. Gu Pinocchiok irakurri gaitu. Goitik behera irakurri ere. Are gehiago, guztiok Pinocchio garela esan genezake.

Umetan (eta ez hain umetan, gaztetan ere), tentazioetara, paradisu artifizialetara, abentura arrisksuetara... hurbildu ginen eta "ospitalean edo kartzelan amaitu ez genuen" guztiok gara Pinocchio.

Horregatik diogu testu hau oso modernoa iruditzen zaigula. Mundu guztiari diotso zerbait: hurrei, nerabeei, gurasoei, irakasleei... Dena berehala edukitzeko gogo neurrigabeari buruz hitz egiten du. Gauzak orain eta hemen nahi ditugun garaiez.

Izan ere, halaxe gertatzen zaie gaur egun haur eta heldu askori. Jostailuen Herrialdea aztertuz gero (gure bertsioan, Kimerika), zorientasun-promesa faltsuak, lan egin gabe denetik eskuratzeko erraztasuna eta abar saltzen dituen lurralde hori, internet datorkigu gogora, errealitate birtuala. Bertan, klik baten (eta dohainik) dena eskura edukitzeko promesa egiten digute, eta, beraz, orduak eman ditzakegu pantailara itsatsita, Pagotxen Herrialde propio horretan adurra darigula.

Pinocchiok ume itxura dauka, baina ez ikuspegi erromantiko eta sentikorretik, ez bizitzako etaparik ederrena islatzeko. Haurtzaroa gogorra da; horixe diosku Collodik. Are gogorragoa da, gainera, kaleko umeen bizitza. Izan ere, Gepettorengandik bereizten denetik berriz ere aurkitzen duen arte, Pinocchio "kaleko ume" bat da ia, babesik gabeko izaki bat, atzo nahiz gaur zaugarritasun-egoeran dauden horietakoa. Eta era guztietako indarkeriak eta bidegabekeriak jasaten ditu kalean.

Baina, Pinocchio bizirik irtengo da egoera latz horietatik. Bere ikaskuntza gaintitzea lortuko du. Arriskuz eta tentazioz betetako etapari aurre egingo dio. Eta, halaxe egingo du, ez bere inguruan dagoen asmo oneko jendeak behin eta berriz ematen dizkion lezio jakintsu horiei esker. Ez. Bere esperientzia izango da bidea erakutsiko diona, hau da, bere bizitzan pairatutako zoritxarraren astinaldiak izango dira ikaskuntza-bide: zerbait ikasiko du huts egiten duen bakoitzean, ziria sartzen dioten bakoitzean, bidegabeki tratatzen duten bakoitzean.

Eta bizirik irtengo da, gogorra delako (gure kasuan, burdinazkoa), seigarren zentzumen bat duelako arriskutik aldentzen duena azken hori jasanezin bihurtzen denean, eta barruan zintzotasuna duelako, horri esker lortzen baitu lagunak egitea eta unerik latzenetatik ateratzea.

Hala ere, ez dio bere buruari iruzur egiten. Pinocchiok ezin hobeto daki zer egin beharko lukeen beragan jarri diren itxaropenak betetzeko. Hainbat aldiz pentsatzen du ume eredugarri izatea. Baina bihurra da, jakin minez josia, eta irrika handia dauka gauza berriak ezagutzeko, gortinen atzean dagoen hori deskubritzeko. Ondorioz, sistematikoki aldetzen da bere asmo onetatik.

Nobela pikareskoan, narratzaileak Pinocchioren ibilerak eta abenturak kontatzen ditu orainaldi lotsagabe hori justifikatzeko. Horrelakoa naiz bizi izan dudanagatik, diosku nolabait. Nolakoa izan liteke bestela nik izan dudan bizimodua eduki duen norbaiten bizitza?

Collodik Pinocchioren ibilerak kontatzen ditu, hain zuzen ere arrazoia kentzeko panpina horrek kartzelan amaituko zuela edo amaiera txarra izango zuela iragarri zuten horiei guztiei. Kontakizunaren amaieran, Pinocchio ume formala da, arrazoia erabiltzen duena. Eta halakoa da, egoera horiek guztiak bizi behar izan dituelako eta, ondorioz, era egokian jokatzen ikasi duelako. Bere urrats okerre ez dute pertsonai

gaizto bihurtzen. Aitzitik, bere estropezuek izaki dezente bihurtu dute. Laban egiten duelako ikasten du. Bere akatsak, diosku Collodik, beharrezkoak izan dira ikasi ahal izateko. Pinocchioren nortasunaren ondorioz, beharrezkoa izan da sufrimendu apur bat, arduratsu bihur zedin.

Hala, porrotera kondenatuta zegoen pertsonai bat salbatzen du Collodik, eta horrexetan datza bere lanaren garrantziak. Heroi bat ateratzen du eskola-porrot batetik. Pertsonaia askatu egiten du. KONPONBIDEARI buruzko kontakizun bat da.

Bazegoelako zer konpondua, egiari zor. Burdinazko zati baino ez zenetik, iturri bat izateko diseinatua, Pinocchio bihurra zen, inkonformista, berekoikeriaren munstro bat. Gainerakoak ez ziren existitzen. Mundua bere menpe zegoela uste zuen. Dena nahi zuen, berehala.

Apurka-apurka, gertaeren eskutik, bere antsietatea baretzen ikasiko du, gainerakoak kontuan hartzen eta errespetatzen hasiko da. Bere lekua aurkituko du munduan. Bere burua aurkituko du. Horixe da, hain zuzen ere, heroiaren eginkizun nagusia. Bere lekua aurkitzea mundu honetan. Galdera existenzial handia erantzutea: Zer egiten dut nik hemen?

Bere aita itsasoko munstro beldurgarri baten eskuetatik salbatzen duen pasartean deskubrituko du Pinocchiok galdera horren erantzuna. Gepettok amore eman du, urteak daramatza munstroaren barruan, eta ez du ezer egiteko asmorik arazoa konpontzeko. Pinocchiok, aldiz, bere ibilerek eman dioten abileziei esker, alde egiteko plana pentsatu eta martxan jartzeko adorea bilduko du. Horixe da antzezlanaren eszena gakoa. Nagusi bihurtzearen ametsa. Hala, ezertarako balio ez zuen panpina bere aita salbatzen duen pertsona askatzailea bihurtzen da. Errebelazio gorena, haur guztien ametsa. Aita heriotza seguru batetik salbatzearen ohorea.

Gure bertsioa

Pinocchioresen ipuina eguneratzea da gure helburua. Ez ditugu Disneyko filmetatik jasotako bertsio eztiak errepikatu nahi.

Garrantzitsua da ikasleek ideia hori gogoan izatea emanaldia ikusi baino lehen. Beste era batean kontatuko diegu Pinocchio, Collodiren ipuina. Egitura eta pertsonaiak errespetatuko ditugu, baina beste tonu batean. Rock gehiago jarriko dugu, punk gehiago. Dibertigarria eta modernoa izango da.

Jatorrizko eredutik aldentzeko, errementari-artista-eskultore antzeko zerbait bihurtu genuen Gepetto. Lehen eszenan, Gepetto bere tresnekin eztabaidatzen ari da, Mailu eta Aliketarekin, Pinocchio jaiotzen denean. Saxofoi altuaren musikak emango du jaiotza horren berri, ipuinaren bi alderdiak iradoki ahala: benetako erditze bat da, haur bat bezala jaioko baita, baina, era berean, inspirazioaren produktua ere bada, artelan bat, amets bat.

Gepettok Pinocchio eraiki du, Okaran alkatearen enkargupean. Alkate andreak iturri bihurtu nahi du Pinocchio, baina azken horrek entzungor egingo dio bere destinoari, eta, hala, alde egin.

Bidean, Poliziak atxilotu egingo du. Azkenean, Gepettok amaituko du kartzelan.

Orduan, Pinocchiok Kilkerra aurkituko du. Azken horrek bi iragarpen garrantzitsu egingo dizkio: lehena, burdinazkoa dela “baina ura burdinazko iturri bat baino indartsuagoa dela”, eta, bigarrena, benetan nor den deskubritu behar duela.

Pinocchio kartzelara joango da, Gepettok bera eraikitzean zein asmo zuen deskubritzeko asmoz. Bere aitak argi utziko dio berak ez zuela iturri bat egin nahi, eta egia jakin nahi badu, lan egin, irakurri, musika entzun, bidaiatu eta gertatzen zaion horretatik ikasi beharko duela.

Horrela hasten da Azeriarekin eta Gatuarekin topo egitera eramango duen bidaiaria. Bi horiek barre ez eze iruzur egingo diote, lan-eskaintza baten aitzakiapean. Burdinazkoa dela ikusirik, zuhaitz batetik eskegiko dute, ondoren txatarra moduan saltzeko.

Zorionez, Maitagarriak Pinocchio salbatuko du. Biziberritu egingo du, hiru doktore xebreren laguntzarekin. Pinocchiok bere bihotza irekiko dio Maitagarriari. Bizitzan helburuak eduki behar direla eta ezin dela amore eman irakatsiko dio Maitagarriari. Gepetto kartzelan dagoela deskubritzean, bitartekoak emango dizkio Pinocchiori aita bertatik atera dezan.

Baina ordurako Gepetto kartzelatik aterea izango da, Pinocchionen bila.

Kartzelara bidean Pinocchiok nekazari bat topatuko du, txakurra hil berri zaiona. Orduan, haren txakur zaindari izatea onartuko du, diru apur bat irabaztearren. Halako batean, Azeria eta Katua agertuko dira berriz. Pinocchiok, aurretik egindakoagatik zigortu ordez, beraien barrualde ona aterako du eta nekazaria konbentzituko du lan bat eman diezaien.

Azkenean, espetxera ailegatuko da Pinocchio, baina Gepetto ordurako joana izango da. Kartzelariak, preso barik langabezia geratuko ote den beldur, Pinocchio giltzapetzea erabakiko du.

Bien bitartean, ekaitzean murgilduta, Gepetto Pinocchionen bila arituko da. Orduan, Kilkerra aurkituko du. Azken horrek esango dio Pinocchiok agian itsasoa zeharkatu duela, "horixe delako lana bilatzen duten guztiek egiten dutena".

Gepetto, beraz, itsasoratu egingo da, Pinocchionen bila jarraitzeko.

Kartzelan, Pinocchiok Metxa ezagutuko du, eta azken horrek Kimerikara alde egiteko proposatuko dio, bizimodu errazen herrialdera.

Kimerika kontsumoaren paradisia da. Eszenatokia zaborrez, botilaz eta plastikoz beteta egongo da. Dimitri izango da bertako anfitrioi, eta Pinocchio eta Metxa limurtzen saiatuko da, opari faltsuen bidez. Ondoren, asto bihurtu eta enkante publiko batean salduko ditu. Maitagarriak erosiko du Pinocchio. Gepettoren bila joateko adieraziko dio, azken hori hondoratu egin baita.

Bidean, Pinocchiok Madame Serpant aurkituko du, bere itsas showa egiten. Madame Serpantek abesti bat kantatuko du eta, orduan, eszenaz aldatuko gara: itsasoaren barrenean agertuko da.

Halaxe egingo dute topo Gepettok eta Pinocchiok. Gepetto itsas munstro baten barruan egongo da, itsasora iritsi den zabor guztiaren azpian. Ez du indarrak edukiko plastikozko arrezife hartatik ateratzeko; ordurako, amore emana egongo da. Baina Pinocchiok Maitagarriaren aholkuak gogoratuko ditu, eta, hala, amore inoiz ez emateko konbentzituko du Gepetto. Bere abileziei esker salbatuko du aita.

Emanaldia hasi baino lehen egin daitezkeen jarduera eta eztabaiden proposamenak

Lehen ere adierazi den bezala, gure bertsoak ez dauka inolako zerikusirik zinema amerikarrak Pinocchiores ganean egin zuen bertso disneytarrarekin. Edonola ere, jatorrizko testuko leku garrantzitsuenetatik pasatzen da.

. Horregatik iruditzen zaigu oso garrantzitsua dela jatorrizko ipuina gogoratzea.

- Ezagutzen duzu Pinocchiores ipuina? Zer da gogoratzen duzuna?
- Ba al zenekien Carlo Collodik, bere egileak, aleka editatu zuela egunkari batean, zatikako komiki bat bezala?
- Saiatu Pinocchiores testuko pasarte nagusiak bilatzen.
- Azaldu zein diren pertsonai garrantzitsuenak: Gepetto, Pinocchio, Azeria eta Katua (Pinocchiori iruzur egin ziotenak), Kilkerra, Maitagarria, sugea, itsas munstroa...
- Badakizu Collodiren hasierako asmoa Pinocchio hiltzea zela? Horretarako, Azeriak eta Katuak eskegiko zuten. Hala ere, hainbat gutun jaso zituen, narrazioarekin jarraitzea animatu zutenak, eta, beraz, ideiaz aldatu zuen.

Emanaldia ikusi ondoren egin daitezkeen jarduera eta eztabaiden proposamenak

Gaurkotasuneko gai ugari jorrotzen ditu antzezlanak: ekologia, plastikoen presentzia itsasoan, enplegu-prekaritatea, immigrazioa, legezketasuna, desgaitasuna... Eztabaidagaiak dira guztiak, betiere ikasleek duten adinaren arabera.

- Gustatu zaizu emankizuna? Ezagutzen zenituen bertsoak baino gehiago ala gutxiago?
- Zer esan nahi du Pinocchiori sudurra hazteak?
- Zer gertatu zaio Maitagarriari?
- Kimerikako plastikozko botilek zein esanahi dute?
- Eta zein esanahi du plastikoz egindako itsas munstroak? Zergatik uste duzu erabili dugula plastikozko munstro bat marrazo baten orde?